

Lausunto

29.06.2026

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

ITÄ-UUDENMAAN PELASTUSLAITOKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI PELASTUSLAIN, AJONEUVOLAIN 30 §:N JA AUTOVEROLAIN 14 §:N MUUTTAMISESTA

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos (myöh. pelastuslaitos) on tehnyt luonnoksesta seuraavat havainnot.

Pelastuslaitoksella ei ole lausuttavaa ajoneuvolakiin ja autoverolakiin esitettävistä muutoksista.

Laki pelastuslain muuttamisesta

1 § Lain tavoite

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan esitetty tavoite huomioida myös muut vaarat kuin onnettomuus on kannatettava. Esitetty pykälämuotoilu kuitenkin rajoittaa muussa vaaratilanteessa toteutettavat toimenpiteet ainoastaan väestön varoittamisen ja suojaamisen toimenpiteisiin, ja ainoastaan onnettomuuden seurauksia rajoitetaan. Pelastuslaitos esittää, että pykälä olisi muotoiltu seuraavasti: "...Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden tai vaaran uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, väestöä varoitetaan ja suojataan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden ja vaaran seurauksia rajoitetaan tehokkaasti siten, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi". Esitetty muotoilu kattaisi pelastamisen ja seurausten rajoittamisen (pelastustoiminnan toteuttaminen) myös vaaratilanteissa

onnettomuustilanteiden lisäksi ja olisi linjassa lain 2 a § (suojaväestön määritelmä) ja 32 §:ään esitettyihin muutoksiin ("muun vaaran torjuminen").

6 a § Avotulen tekemistä koskeva poikkeus

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan esitetty poikkeus on kannatettava. Pelastuslaitos esittää, että poikkeussäännökseen sisällytettäisiin myös pelastusviranomaiselle toimivaltuus poiketa avotulen tekokiellosta, mikäli se on pelastustoiminnan toteuttamiseksi välttämätöntä. Kyseessä olisi laajojen maastopalotilanteiden hallinnassa käytettävä ns. vastatulitekniikka, jossa maastoa poltetaan hallitusti hallitsemattoman palon leviämisen rajoittamiseksi. Vastatulitekniikan käyttö lienee mahdollista myös pelastuslain 36 § mukaisilla toimivaltuuksilla, mutta selkeyden vuoksi toimivaltuus olisi syytä kirjata esitettyyn poikkeuspykälään.

24 § Väestön varoittaminen

Pelastuslaitoksen mielestä esitetty uusi pykälä väestön varoittamisesta on vallitsevassa turvallisuustilanteessa yleisesti kannatettava. Pelastuslaitos kuitenkin huomauttaa, että sisäministeriön ohjaustehtävä ei saa olla ristiriidassa hyvinvointialueen itsehallinnon ja pelastuslain 27 § 2. mom 2-kohdan mukaisen päätösvallan kanssa. Erityisesti tämä koskee potentiaalisia kustannusvaikutuksia. Väestön varoittamisen yhdenmukaistamiseen liittyen hyvinvointialueille voi aiheutua uusia kustannuksia, mikäli sisäministeriön ohjauksella tai ehdotetulla mahdollisella Valtioneuvoston asetuksella ohjataan hyvinvointialueita tiettyyn tekniseen (esimerkiksi käytetty tietoliikenneyhteys) tai toiminnalliseen (esimerkiksi kiinteiden väestöhälyttimien laskennallinen väestökattavuus) palvelutasoon. Valtion tulee kattaa hyvinvointialueille aiheutuvat uudet kustannukset täysimääräisesti.

32 § Pelastustoiminnan sisältö

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan esitetty pelastustoiminnan määrittelyn kokoaminen yhteen pykälään on kannatettava ja selkeyttää tehtävän määrittely. Pelastuslaitos kannattaa myös esitystä, että pelastustoimintaan kuuluisi myös muun vaaran torjuminen. Muutos selkeyttää merkittävästi pelastusviranomaisen toimivaltuuksien käyttöä tilanteissa, jotka eivät ole selkeitä onnettomuustilanteita. Erityisesti vallitsevassa turvallisuustilanteessa on keskeistä, että pelastusviranomaisen pelastustoimintaan liittyvät toimivaltuudet ovat käytettävissä myös epäselvissä tilanteissa.

57 § Pelastustoimen henkilöstön koulutusvaatimukset

Pelastuslaitoksen mielestä esitetty muutos pelastustoimintaan liittyviin kelpoisuusvaatimuksiin on perusteltu ja tukee vakiintunutta käytäntöä pelastuslaitoksissa. Pelastuslaitos kuitenkin huomauttaa, että itse pykäläteksti rajaa kelpoisuusvaatimuksen pois pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksissa ainoastaan "tilannekeskuspäivystäjän tehtäviin", ei muihin johtokeskustehtäviin. Pykälän perusteluosassa viitataan kuitenkin "pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksien tehtävissä toimiviin", mikä olisi parempi muotoilu myös itse pykälätekstiin yksittäisen tehtävänimikkeen sijaan.

Pelastuslaitoksen perustaessa pelastustoiminnan johtokeskusta, sen tehtäviin määrätään vakiintuneesti tukitehtäviin myös sellaista pelastuslaitoksen henkilöstöä, joka ei täytä kelpoisuusvaatimuksia. Esimerkkinä tästä henkilöstöstä on juuri perusteluosassa mainittu viestintähenkilöstö. Pelastuslaitos esittää pykälän muotoiluksi: ” Mitä yksi momentissa säädetään ei koske pelastustoimen tilanne- ja johtokeskusten tehtävissä eikä pelastustoiminnan huolto- ja tukitoiminnoissa toimivia henkilöitä. ...”

64 b § Hyvinvointialueen ja pelastuslaitoksen varautuminen väestönsuojeluun

Pelastuslaitos pitää esitettyä uutta pykälää lähtökohtaisesti kannatettavana. Kyseessä ei sinänsä kokonaisuutena ole uusi tehtävä hyvinvointialueelle tai pelastuslaitokselle, mutta esimerkiksi esitetty materiaalsen varautumisen ja huoltovarmuuden huolehtimisvaatimus on tällä tarkkuustasolla uusi. Huomioiden pykälään sisältyvä asetuksenantovaltuus, voi esitetyllä muotoilulla olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia hyvinvointialueen pelastuslaitokselle. Pelastuslaitos esittää tästä pykälästä tarkempaa vaikutustenarviointia. Valtion tulee kattaa hyvinvointialueille aiheutuvat uudet kustannukset täysimääräisesti.

65 a § Yhteistoiminta väestönsuojeluun varautumisessa

Pykäläluonnoksessa on esitetty Puolustusvoimille tehtävä antaa ilmauhkatilanteissa väestön varoittamiseksi tarvittavat tiedot ja sopia näihin liittyvistä järjestelyistä sisäministeriön kanssa. Esitetty tehtävä on kannatettava väestönsuojelutilanteita varten, mutta pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan Puolustusvoimille tulisi säätää vastaava tehtävä myös muihin kuin väestönsuojelutilanteisiin liittyen. Esimerkiksi kevään 2026 aikana nähdyt normaaliolojen ilmauhkatilanteet ovat vaatineet vastaavaa tiedonvaihtoa. Pelastuslaitos esittää, että kyseinen tehtävä säädettäisiin Puolustusvoimille myös Pelastuslain 46 §:ään (2. mom. 2-kohta, Puolustusvoimien osallistuminen pelastustoimintaan).

Johansson Peter

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos/ Itä-Uudenmaan hyvinvointialue - Peter
Johansson